

Епохальні зміни. Доба модерну остаточно минула

Ален де Бенуа

переклад Олега Яцківа

Політономія - 2005-04-15

Із входженням у 2001 рік ми не лише залишили 20-те століття; ми ще й увійшли в нове тисячоліття. Те, що нас очікує, є набагато важливішим. Ми переживемо кінець модерну (сучасності) ? того надзвичайного перевороту, коріння якого ведуть як мінімум ще в часи Ренесансу і який виник на Заході у 18 ст.

Що було важливими ознаками модерну? Як виглядають ознаки постмодерних часів, які відтепер утворюють рамки нашої історії?

У політичній площині модерн відзначився заснуванням національних держав. Передусім йшлося при цьому про незалежність та єдність. Німеччина та Італія досягнули в цей період свого національного об'єднання. Франція з революцією надала національній ідеї конкретного політичного змісту. Всюди з'явилися централістичні ? «якобінські» ? тенденції, які означали розрив з плюралістичними світовими планами феодалізму та імперіалізму. Посередницькі інстанції втрачали владу, чим більше громадянин стикався віч-на-віч з державою. Зі свого боку політичні партії, щоб здійснити свої програми, прагнули державної влади ? справжнього центру політичного життя.

В економічній площині промислова революція спричинила масове знекорінення сільського населення. Переселене у великі міста, воно спершу утворило пролетаріат. Потім, завдяки компромісу, досягнутому через фордизм, значна частина цього пролетаріату змогла все більше інтегруватися у зростаючий середній клас. Серед різних галузей економічної активності найважливіша роль відійшла до великої промисловості. Її розвиток спричинив сільськогосподарські зміни та значну шкоду екології. Паралельно до цього в соціальній площині розвинувся зростаючий індивідуалізм. Заснування держави всезагального добробуту могло створити певний ступінь рівності для ліквідації органічних солідарних структур.

З точки зору ідеології модерн був ареною всеохоплюючого секуляризаційного процесу. Релігія все більше і більше відсувалась у приватні області індивідуального світогляду. Одночасно різні ідеології конкурували одна з одною у своїх намаганнях здобути маси для нових світоглядів. Після того, як в значній мірі свобода була досягнута, основною вимогою стала вимога рівності.

Постмодерн звертається до зростаючого безсилля національних держав. Партії, що мають владу, змушені безпорадно спостерігати, як зменшуються їхні можливості маневру. Глобалізація ? феномен, визначений технологією та капіталом ? створює проблеми, яких нації не можуть подолати самостійно. Ці проблеми вимагають континентальних рішень. Паралельно з цим можна помітити потужний рух «повернення до локального»: у той час як громадськість відвертається від традиційного політичного класу, регіоналізм та

федералізм переживають новий підйом. Економіка більше не орієнтується на класичне уявлення про промислову продукцію, а на інформацію. Ми вступаємо в еру «нематеріальної» економіки. Невпинно зростає сфера послуг. Технології все більше і більше проникають у буденне життя, у той час як біотехнологічний прогрес обіцяє в найближчому майбутньому можливість маніпуляції людським життям.

У суспільному житті можна спостерігати зростаючу владу спільнот, «племен» та мереж. Індивідуалізм модернізму втрачає значення на користь нових форм спільної приналежності? нетривкої, але зате поліформної -, які виникають з імпровізованих шляхів суспільного зв'язку, іноді з самого знекорінення. Зрештою, в ідеологічній площині з кожним днем втрачають значення «великі наративи». Замість них беруть слово маленькі «місцеві історії». Абстрактні теорії дають місце скромним, конкретним бажанням. Могутні інституції пережили себе і їх ліквідовують. Прагнення до рівності все більше і більше поступається місцем прагненню до ідентичності.

Звичайно, ця картина змальована занадто грубо. Деякі ознаки модерну залишаються, звичайно, і у постмодерні, але там вони більше не відіграють центральної ролі. Можна зробити висновок, що ми залишили позаду себе епоху країн, народів та націй і потрапили в епоху континентів, спільнот та мереж. Такі зміни у своєму значенні можна порівнювати з неолітичною або індустріальною революціями. Вони зводять нанівець багато роздумів та стратегій. Вони змушують нас по новому обдумати плани та ідеали. Світ змінився. Прийшов час зробити з цього висновки.

джерело: Alain de Benoist. Ein epochaler Wandel. Das Zeitalter der Moderne ist endgültig vorbei//Junge Freiheit 09.02.01